

"Altmış beş sene evvel bir vali bana bir gazete okudu. Bir dinsiz müstemlekât nâzırı Kur'ân'ı elinde tutup konferans vermiş." Nâzırın konuşması 52 sene öncesine denk gelirken neden 65 sene denilmiş?

Bediüzzaman Hazretleri Van'da Horhor medresesinde tedrisata devam ederken, 1898 yılında İşkodralı Tahir Paşa Van'a vali olarak atandı ve bu görevine 1906 yılına kadar devam etti. Tahir Paşa ilme olan merakı ile Bediüzzamanla yakın dost olmuştu. Bediüzzaman bu vesileyle Tahir Paşanın geniş kütüphanesinden istifade etmiş, özellikle fenni ilimlerle alakalı kitapları burada okumuştur.

Üstadımızın "**Reis-i Cumhura ve Başvekile!**" başlıklı yazdığı mektubun içinde geçen,

"Evvelâ: Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittifakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürûr ve ferah ile kazanmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz."(1)

ifadesinden de anlaşılacağı gibi, 24 Şubat 1955'de Menderes ve Nuri Sait Paşa (**Irak**) arasında karşılıklı işbirliği Antlaşması (*Bağdat Paktı*) imzalanmıştır. Pakta aynı yıl, Nisan'da **İngiltere**, Eylül'de **Pakistan** ve Kasım'da **İran** katıldı. İşte Üstadımızın bu Mektubu yazdığı tarih 1955'li yıllarıdır.

Tarih: 1316 Hicrî (1899 Miladi)'yi gösteriyordu. Bu esnada Tahir Paşa bir gazete getirerek bir haber okur. Haber şudur; İngiliz Müstemlekat Nazırı (Sömürgeler Bakanı) Gladstone parlamentoda eline Kur'anı alarak, "**Bu kitap Müslümanlarının elinde kaldıkça İngilizler hiçbir zaman onlara hakim olamayacaklardır, ne yapıp edip ya Kur'anı ortadan kaldırmalı ve yahut Müslümanları Kur'an'dan uzaklaştırmalıyız.**" demiştir. Gladstone bu sözü 1882 de söylerken o sırada İngiltere Başbakanı idi. Ama kendisi 1845-1846 yılında İngiltere sömürgeler bakanlığı yapmış idi. Zaten Bediüzzaman hazretleri bu ifadeyi duymadan bir sene evvel (1898) Gladstone ölmüştü.

Dolayısıyla Bediüzzaman mevzu ile daha ziyade alakalı olduğundan ötürü, Gladstone'ın Başbakanlık vasfını değil sömürgecilik vasfını nazara veriyor. Zaten bu haber, Bediüzzaman'a epey sene sonra ulaşmıştır. Netice itibariyle, bu ifadenin söylendiği tarih 1882 olarak esas alınır, Bediüzzamanın 65 sene önce demesi daha rahat anlaşılır. Yani Türkiye'deki gazeteler bu haberi en az 10 sene sonra haber yapmış ve Vali Tahir Paşa'ya da çok sonraları ulaşmıştır. Zira

---

Meşrutiyetten önce matbuatta çok ciddi sansürler vardı. Özellikle İslam ve İdare aleyhindeki yazılara izin verilmiyordu. Ayrıca Batı'dan gazete ve kitap ithali hususunda *-malum fitnelerden dolayı-* ciddi yasaklar vardı.

Nitekim bu zamanların mühim bir özelliği, 14 yıl boyunca Mabeyn Başkâtipliği yapmış ve Sultan II. Abdülhamidin özel bilgilerine vakıf olan Tahsin Paşanın ifadesiyle **“Yurt dışından ithal edilen gazetelerin yasaklanması ve yurt içinde yayınlanacak gazete ve kitapların ciddi bir sansürden geçirilip öylece neşrine izin verilmesiydi.”**(2)

Netice itibariyle, Üstadımız Başvekile yazdığı mektub'da (1887-1955) 78 yaşlarında olup, 65 senedir bütün kuvvetiyle ve imkanlarıyla İman ve Kur'an hakikatlerine çalıştığını ifade etmeye çalışıyor. Yoksa o zamandan bu zamana 65 sene geçmiş diye anlaşılmalıdır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Emirdağ Lahikası-II, 139. Mektup \(Reis-i Cumhuriyet'e ve Başvekile\).](#)

(2) bk. *Tahsin Paşa, Sultan Abdülhamid-Tahsin Paşa'nın hatıraları, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1999, s:160-164.*